

ЕРСУЛТАНОВА З.С., УРАЗОВА Э.К.

АКТУАЛЬНОСТЬ ВНЕДРЕНИЯ КОМПЬЮТЕРНЫХ СЕТЕЙ В ШКОЛЬНЫЙ УЧЕБНЫЙ ПРОЦЕСС С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ЭМУЛЯТОРА NETEMUL

В статье рассматривается эмулятор NetEmul, предназначенный для построения виртуальной компьютерной сети. На основании практических примеров работы в данном эмуляторе, описываются принципы построения компьютерных сетей, необходимые для изучения в школьной учебной программе.

Ключевые слова: сети, NetEmul, топология, IP-адресация, MAC-адрес.

YERSULTANOVA, Z.S., URAZOVA, E.K.

THE RELEVANCE OF THE IMPLEMENTATION OF COMPUTER NETWORKS IN EDUCATIONAL PROCESS BY MEANS OF USING EMULATOR NETEMUL

The emulator intended for creation of virtual computer network is considered in the article. On the basis of practical examples of work in this emulator the principles of creation of the computer networks required for study in a school's educational program are described.

Key words: networks, NetEmul, topology, IP-addressing, MAC-address.

ӘОЖ 81-139

Есенгазина, Б.Б.

қазақ тілі мен әдебиетінің магистрі, қазақ тілі мен әдебиеті кафедрасының аға оқытушысы, Ө. Сұлтангазин атындағы ҚМПУ, Қостанай, Қазақстан

СИНТАКСИСТЕГІ СӨЙЛЕМ ТҮЛҒАСЫ МЕН ОНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Түйін

Қазіргі қазақ тілінің синтаксисі түрлі жаңа аспектілерге, концептілер мен парадигмаларға ие. Тілдегі сөйлем құрылымы, оның семантикасы, сөйлемнің мүшелену ерекшеліктері, сөйлем мүшелері қызметінің ерекшеліктері, сөйлемнің мазмұндық конструкциялары, сөйлем парадигмасы, деривациялық процестер сынды ұғымдар – бүгінгі синтаксистегі болып жатқан өзгерістер. Мақалада синтаксистегі сөйлем тұлғасы мен оның ерекшеліктері, қазақ ғалымдарының осы мәселеге қатысты айтқан пікірлерінің ұқсастықтары мен айырмашылығы сынды мәселелер қарастырылған.

Кілт сөздер: синтаксис, сөйлем тұлғасы, предикат, коммуникация, интеграция.

1 Кіріспе

Отандық тіл білімі дамуының қазіргі кезеңі лингвистикалық, соның ішінде жекелеп алғанда синтаксистік теориялардың молдығымен ерекшеленеді. Көптеген көкейтесті мәселелер бұрыннан қаралып келсе де, дәстүрлі тіл білімімен салыстырғанда қазіргі кезең үшін интеграция мен дифференциялану процестері тән. Қазіргі кезеңдегі синтаксистің жетістіктерінің бірі – синтаксистік бірліктерді, ең алдымен сөйлемді зерттеу аспектілерін ашу мен жіктеу жетістіктері болып табылады. Бір аспектілер сөйлем семантикасымен байланысты болса, тағы бір аспектілер сөйлем құрылысымен байланысты. Мұндай аспектілердің белгілі жүйесін орнату қиын, бірақ негізгілері болып синтаксистік бірліктердің құрылысы мен мағынасын айқындайтын құрылымдық және семантикалық аспектілердің табылатыны күмәнсіз. Дегенмен, бұлардың көптігі синтаксистік теорияның дамуының қазіргі кезеңінде бұрын болмаған жүйелер мен концепциялардың көптеп туындауына әкеліп соқтырды.

Жалпы синтаксис термині тіл білімінде екі мағынада жұмсалады: біріншісі – коммуникация (пікір алысу) үстінде жұмсалатын тіл тұлғаларының құрылысы, екіншісі – тілдің

коммуникация үстінде жұмсалатын тіл тұлғаларын зерттейтін ғылым саласы мағынасында. [1]

Синтаксистің тілтану облысындағы нысаны болып тілдің сөйлеуге ауысуын қамтамасыз ететін тіл механизмдері (морфологиялық, фонетикалық, композициялық) мен тілдің бастапқы элементтерінің ақырғы мөлшерінен (сөз, сөзжасам, сөз тіркесі, сөйлем) көптеген сөйлеу туындыларына айналу тәсілдері табылады. Синтаксис сөйлеудің пайда болу ережелерін қалыптастырады және зерттейді. Сөйлеуді синтездеу процесінің кезеңдеріне сәйкес, синтаксис екі кешенді бөлімге бөлінеді. Біріншісі – сөз тіркесі синтаксисі (сөз тіркестері, байланысу тәсілдері мен жолдары, синтагмалық синтаксис) – сөздің тіркесу мүмкіншіліктері (синтаксистік валенттіліктер) және оларды жүзеге асыру тәсілдері (қабысу, қиысу, меңгеру, матасу) мен олардың білдіретін қатынастары (атрибутивті, комплетивті, т.б.) зерттеледі. Екінші бөлім – сөйлем синтаксисінде ішкі құрылым мен коммуникативті типтер сипатталады (хабарлы, бұйрықты, сұраулы), предикаттылық пен модальдік, семантика мен жай сөйлем мен құрмалас сөйлемдердің тұтас предикативті және жартылай предикативті бірлік ретіндегі синонимдік жаңа айналымдары, сонымен қатар, құрмалас сөйлемдерді түзетін жай сөйлемдердің қарым-қатынас білдіру түрі мен тәсілдерін зерттейді, яғни бағыныңқы және басыңқы сөйлем түрлерін анықтайды. Барлық келтірілген мәселелер синхрониялық және диахрониялық аспектілерде зерттеледі. Тарихи синтаксис – тілдің, белгілі бір тілдің, және тілдер тобының синтаксистік құрылымы дамуының жаплы заңдылықтарын зерттеп, тарихи грамматиканың бір саласын құрайды.

2 Материалдар және әдістер

Синтаксистік зерттеулердің негізгі әдіснамасын синтез бен анализ жасау реттемелері құрайды. Сөзді өрістету әдісі (синтез) жайдан күрделіге қарай бағытында әрекет ете отырып, сөздің валентті (тіркесті) мүмкіншілігі мен оның басқа сөздермен синтаксистік қатынастарын білдіру тәсілдері мен түрлерін анықтайды. Сөйлем сигментациясы (анализ), оның құраушы элементтеріне тізбекті мүшеленуі – сөйлемде жүзеге асатын синтаксистік функциялардың иерархиялық жүйесін ашады (сөйлем мүшелері). Әр функцияға (сөйлем мүшелеріне) белгілі бір синтаксистік позициялар сәйкес келеді, бұл оның сөйлем құрылымындағы орны. Бұл позицияларды анықтау үшін көбіне сөйлемнің берілген құрамдас бөлігінің семантикалық мінездемесі енгізіледі. Сөйлемнің позициялық құрылымына субституциялау (сөз жасау әдістерінің тобы) әдісі қолданылады. Бұл әдіс белгілі бір синтаксистік орынды иеленуге қабілетті сөздер мен құрылымдарды анықтауға бағытталады. Мұндай тәсіл арқылы сөзді өрістету әдісін толықтыруға болады, себебі синтаксистік позицияны ауыстыру көбіне синтаксистің валентті аспектісіне қатысты болмайды. Әсіресе, бастауыш пен баяндауыш арасындағы байланыс валентті тіркестілікке қатысы жоқ. Транспозиция әдісі – сөздер мен сөз тіркестерін бір синтаксистік позициядан екінші синтаксистік позицияға ауыстыру сөз (сөз тіркесі) формасы мен оның синтаксистік қызметінің арасындағы байланыстыайқындауға мүмкіндік туғызады. Формалық айналымдар бұл ретте тек грамматикалық өзгерістерді ғана емес, сонымен қатар, сөз жасалу механизмдерін де қосады. Мұндай формалық айналымдар тілдің синтаксистік қатарының оңтайлылығын білдіреді.

Синтаксис термині стоицизм философиялық бағытының өкілдерімен қолданылып (б.з.б. III ғ.), айтылымдардың логикалық мазмұнына жасалған бақылаулардың нәтижесінде енгізілген болатын. Дегенмен, синтаксистің категорияларына деген қызығушылық ерте грек ойшылдарында да болып, бұл қызығушылық сөйлеуге жасалатын логикалық анализбен түсіндірілді. Пратагор, Платон, Аристотель сияқты антикалық философтар назарында «логос» – сөйлеуге, айтылымдарға, сөйлемдерге, пайымдауға, бітірілген мәтінге тікелей қатысы бар түсінік болды. Сондықтан да ертедегі синтаксистік тұжырымдар тұтас сөйлеу бірліктерінің қасиеттеріне негізделетін болды. Алғашқы синтаксистік операциялар:

- 1) айтылымдарды коммуникативтік мақсатына қарай бөлу;
- 2) сөйлемді сөйлем мүшелеріне – негізгі бөліктеріне бөлу;

3) күрделі кезең бөлімдерінің арасындағы байланысты анықтау.

Айтылымдардың ішінде: сұрақ, жауап, өтініш, бұйрық; мақұлдау, келіспеу, хабарлау, итермелеу сынды түсініктер болды. Ой мен оның сөйлеудегі көрінісінің арасындағы байланыс тезисінен шыға Платон мен оның жолын жалғастырушылар сөйлемнің пайымын екіге бөлді: есім және етістік, бұлар субъект пен предикаттар арасындағы байланыс деп қабылданды. Синтаксистік ойдың жалпы қозғалысы логикалық бағыттан психологиялық, кейін формальды-грамматикалық концепцияларға бағытталды. Олардан кейін коммуникативті, семантикалық, прагмативті теорияларға ауысты. Ерте лингвистикалық дәстүр бойынша синтаксис эмбебап философиялық (спекулятивті) грамматикаларда кейінгі схоластардың ықпалымен (XIII-XVI ғғ.) және рационализм концепциясының (XVII ғ), соның ішінде «Пор-Рояль Грамматикасында» ойды білдіру тәсілдері туралы ілім ретінде қарастырылып, өз бойында сөйлем және оның бөлшектері туралы ойларды құрады. Синтаксистің категориялары морфологияға қарағанда эмбебап болып есептелді. Синтаксис грамматиканың құрамдас бөлігі мен ойды білдіру тәсілін зерделеуші ретінде фонетика мен морфологияға қарсы қойылды. (XIX ғасыр) [1]. Грамматикаларда синтаксистік категориялар олардың логикалық категорияларды білдіру қасиеттері бойынша анықталды: сөйлем – ойлаудың тілдік көрінісі, бастауыш-субъект, баяндауыш-предикаттық, күрделі сөйлем – ой қорытындысы ретінде қаралды. Ойлаумен тікелей байланыс синтаксистің анықтамасына XX ғасырға дейін кірді. Синтаксистің дамуының бұл бағыты оны грамматиканың мағынадан (қызметінен) формаға қарай сарапталатын тіл құбылысы ретінде түсіндірілуіне әкелді. XIX ғасырдың II жартысында синтаксистік теорияның психологиялануы басталды. Сөйлемге деген психологиялық бағытқа коммуникативті бағыт қосылды. Психологиялық бағыттың басты жетістігі болып психологиялық субъект пен предикаттың және сөйлемнің грамматикалық мүшелерінің – бастауыш пен баяндауыштың ара қатысын ашуы болды. XIX ғасыр соңында тілдердің ұлттық көрінісіне деген қызығушылық оянуымен, синтаксис сөйлемдегі сөздер тобының қызметі туралы ілім ретінде айқындала басталды. Ал сөйлем синтаксисі құрылымды лингвистикада XX ғасырдың 50 жылдарына дейін ең аз қаралған сала болып, тек оның аталмыш терең құрылымының пайда болуынан соң ғана сөйлем зерттеле бастады. Сөздердің тіркесімділігі мен сөйлемнің жалпы қасиеттері туралы зерттеулер тілдің бірліктері ретінде морфологиямен тығыз байланыста болды. XX ғасырдың II жартысына сай айтылымдардың сөйлеудегі қызметінің анықталуы синтаксисті грамматиканың ауқымынан прагматика мен коммуникация теориясының саласына алып шықты.

3 Нәтижелер

XX ғасырдың 60-80 жылдарында синтаксистің дамуында келесідей бағыт-бағдарлар көріне бастады:

- 1) Синтаксистік бірліктердің формаларының зерттеулерінен олардың мазмұнын зерттеуге, атап айтқанда, сөйлемнің білдіретін жағдаятпен байланысы (семантикалық синтаксис);
- 2) Сөйлемнің ауқымынан дискурс, мәтін ауқымына шығу (жоғары фразалық бірліктердің анализі, абзац, мәтіндер бүтінділігі);
- 3) Тілден сөйлеуге (коммуникативті ұстанымдар мен сөйлеу айтылымдарының қолдану талаптарын зерттеу);
- 4) Сөйлемнің объективті анықтамаларынан айтылымдардың субъективті көрінісіне дейін (жанама сөйлеу мағыналарын зерттеу);
- 5) Статикалық синтаксистен динамикалық синтаксиске дейін (синтаксистің бірліктерінің қызметі мен айналымдар үдерісін зерттеу);
- 6) Тіркесім ережелерінен (формация) туындау ережелеріне дейін (трансформация). Бұл бағыт-бағдарлар синтаксистің семантикамен, сөзжасаммен, логикамен, прагматикамен, стилистика және коммуникация теориясымен байланысын нығайта түсті.

Синтаксис ойлау құрылымымен, коммуникация нормаларымен және ақиқат шындықпен байланысты. Синтаксистің логикалық және коммуникативті аспектілері оны тілдің эмбебап бөлшегі етеді. Сонымен қатар, синтаксистік байланыстарды білдіру тәсілдері мен олар-

дың тілден тыс ақиқаттағы сөйлем құрылымында көрінуінің (интерпретация) ұлттық белгілері ден бар. Осының салдарынан сөйлем құрылымы тілдердің типологиялық жіктелуінде негізге алынып отырады. Сонымен, синтаксистегі ойды білдіру тәсілі де, зерттеу нысанының қомақтылығы да сөйлем екені анық. Оның парадигматика саласында, коммуникация теориясының саласында да өзіндік орны бар.

Қазіргі таңда синтаксисте сөйлемнің модалды, уақыт және де басқа да формалары оның парадигмасы ретінде қарастырылады. Парадигма деп бүгінде зерттелетін мәселені шешу үшін үлгі ретінде алынған теория; теориялық көзқарастардың, методологиялық принциптердің, әдістемелік қабылдаудың және эмпиризмдік нәтижелердің бірігу жүйесі деп қарастырылып жүр. [2] Сондықтан да қазіргі тіл білімінің қай саласы болмасын ондағы болып жатқан үдерістер мен өзгерістер туралы сөз етуді қажет етеді. Бұрынғыдай тіл салаларында бұлжымайтын ережелер мен қағидалар ғана зерттелмей, тіл мен ойлау арасындағы байланыс, тілдің психологиялық тұрғыдағы жаңа қырлары, сөз мәдениеті, тіл салаларының арасындағы құрылымдық байланыстар секілді жаңа да өзекті мәселелер туындап, халықаралық тіл білімінің аренасына жаңа ғылымдар мен терминдерді тудыртып жатыр. Атап айтқанда, когнитивті лингвистика, психосемиотика, неология, компьютерлік лингвистика және тағы басқалары. Қазіргі заман көшінен қалмау мәселесін алдыңғы қатарға қойсақ, мұндай жаңалықтар мен толықтырулар тіл дамуын жаңа бір сатыға көтеретіні сөзсіз. Қазіргі қазақ қана емес, әлем лингвистикасында қаралып жүрген мәселелердің бірі – парадигматика. Бұл ғылым саласы арқылы синтаксистік парадигмалар мен онда бұрыннан қалыптасқан немесе мәселенің шешілу тәркіні алыстау зерттеу аспектілерін қарастыру мүмкіндігі туылады.

Парадигматика – тілді жүйелеп оқытудың екі аспектісінің бірі, ол тілдің элементтері мен бірліктері – парадигматикалық және синтагматикалық арасындағы қатынастардың екі түрін анықтап, қарсы қою арқылы анықтайды. Бұл – тілдің парадигматикалық қатынастарын, олардың жіктелуі мен қызмет ету аумағын қарастырып, меңгеретін қатынастарымен топтарына сәйкес, синтагматикаға қарсы қойылатын тіл білімінің саласы, кең ауқымды мағынада лингвистикалық класстардың, парадигмалардың жиынтығы ретінде түсіндірілетін тілдік жүйе, ол синтагматикада лингвистикалық үдеріс пен мәтін ұғымына синоним ретінде қарастырылады.

Швейцарияның әйгілі тіл зерттеушісі Ф. де Соссюрдің теориясына сүйенсек, тілдік жүйе екі негізгі қатынас түрінде құрылады. Бірі – бүтінді бөлшектерге бөлу болатын болса, екіншісі – тіл элементтерін олардың ассоциациялық ұқсастықтарына қарай топтау қатынасы. Тілдік жүйе тілдің екі түрлі саласында көрініс табады: тікелей бақыланатын және тікелей бақыланбайтын салалары. Ф. де Соссюрдің анықтамасы бойынша, әрбір жекелеген тілде барлығы тек тілдік қатынастарға негізделсе, қатынастар не синтагматикалық не ғалым өзі айтқан ассоциациялық қатынастарға тіреледі. Бұл дегеніміз – тілдің механизмін тек берілген қатынастарды орнату арқылы құруға. Тілдерде әр түрлі қатынас типтері болатыны туралы ойлар И.А. Бодуэн де Куртэнэ мен Н.В. Крушевскийдің де зерттеу жұмыстарында қарастырылған болатын. Алғашқысы, қатынастардың айырмашылығын «тігінен» және «көлденеңнен» деп бөлсе, екіншісі бұл қатынастарды ұқсастықтарына қарай ассоциациялар арқылы болатын айырмашылықтар деп көрсеткен. Н.В. Крушевский сонымен қатар, ұқсастықтар ассоциациялары бір-біріне әсер етіп, тілдің дамуын анықтайды атап кеткен. Осы парадигмалық және синтагматикалық байланыстардың өзара тәуелділігі туралы пікірлер қазіргі лингвистикада басқа да ғалымдармен құпталып жүр [3].

4 Талқылау

Парадигманың лексикалық, морфологиялық және синтаксистік түрі жөнінде жалпы тіл білімінде бұрыннан сөз болып келе жатқандығы мәлім. Ал жеке бір функционалдық тұлғаның парадигмасы деген мәселеге әлі ешкім көңіл аудара қойған жоқ. Бұл мәселе алғашқы рет 2000 жылы көсемшенің жұмсалу өрісіне қатысты қолданылған болатын. Парадигма ұғымы бүгінгі қазіргі тіл білімінде тілдің барлық деңгейлеріне қарасты зерттеліп жүр. Соның негізінде фонемалық, акценттік, лексикалық, сөзжасамдық, морфологиялық, синтаксистік

парадигмалар қалыптасты. Синтаксистегі парадигматикалық ұғым да Ф. де Соссюрдің идеясымен сабақтастық жатады. Синтаксистік бірліктер, сөз тіркесі мен сөйлем, синтаксистің негізгі нысандары болғанымен, екеуінің өзіне тән парадигмалық сипаты бар, әрі олардың парадигмасы аталған бірліктердің ерекшелігін көрсетеді. Кейбір ғалымдар синтаксистік парадигмаға сөйлем парадигмасын ғана алуды П. Адамец ұсынады. Синтаксистік парадигматика сөйлемдерді трансформациялық талдау әдісі негізінде қалыптасқан еді. Бұл әдісті ХХ ғасырдың 50-жылдары Н. Холмский ғылымға енгізді. П. Адамец сөйлем парадигмасын иерархиялық ұйымдасқан жүйе ретінде көрсетеді. Оған сөйлем ядросы, оның трансформалары, синтагматикадағы мағыналық қырлары, модификациялары, модальдік мағыналары, оның варианттары, морфологиялық категория (шак, түр (вид), рай, сан) бойынша түрленуін В.Г. Адмони парадигмаға әртүрлі логика-грамматикалық типтегі сөйлемдер мен сөз тіркестерінің синонимиясын жатқызады.

Бұрын синтаксисте тек сөйлемнің әртүрлі типтері жекеше алынып зерттеліп жүргенімен, бұлардың арасындағы өзара байланысқа пен сөйлем мүшелерінің жіктелу ерекшеліктеріне жіті назар аударылмайтын. Осыған орай, синтаксис саласы лингвистикалық анықтамалықтарда морфология мен фонологияға қарағанда, азғандай жүйелілік танытып келе жатты. Қазіргі уақытта өзара байланысын сипаттау мен синтаксистің құрылымдардың өзара әрекеттестігін табатын әр түрлі әдістер жасақталып жатыр, яғни, синтаксистік парадигматиканың мәселелері қарастырылып келеді.

Сөйлемнің әртүрлі объективті-модальді мағыналарын және синтаксистік уақыт формаларын айқындайтын нұсқалар сөйлем синтаксисінің парадигмасын құрайтынын және өзіндік ерекшелігі болып табылатынын атап өтуге болады. Бұдан синтаксистің ең негізгі нысына – сөйлем болып табылатындығына көз жетеді. Сөйлем – тілдің ең маңызды қызметтерін білдіретін, оларды жүзеге асыратын бірден-бір құрал. Ондай қызметтердің алғашқысы – ойлау-танымдық болса, кейінгісі – қарым-қатынас құралы болу қызметтері. Бұл қызметтер өзара тығыз байланысты. Яғни, қарым-қатынас ретінде қолданылған сөйлемде де танымдық мағына қоса жүретіні белгілі [4].

5 Қорытынды

Танымдық мағына қазақ тілі конструкциясындағы бір деңгей – синтаксистік жүйе арқылы беріледі. Ол тілдің лебезді білдіру, оны айналаға жариялау қызметін атқаратын жүйесі ретінде белгілі. Қазақ тілінің бұл жүйесінде лебиз мазмұнының түрлеріне сәйкес қалыптасқан синтаксистік тұлғалар бар. Бұл тұлғаларға жай сөйлем, құрмалас сөйлем, мәтінді жатқызуға болады. Бұлар сөйлеу әрекеті кезінде белсене қатынасқа түскендіктен коммуникативтік сапасы бар синтаксистік тұлғалар деп танылады. Мұндай тұлғалардың құрамына құрылымдық кешенді компоненттер де қатысады. Олардың коммуникативтілік дербесті болмаса да, құрылымдық дербестігі бар. Сөз тіркесі мен сөйлем мүшесі осы құрылымдық дербестігі бар синтаксистік тұлғаларға жатады. Яғни коммуникативтік тұрғыдан дербестігі бар тұлғалар өз ішінде құрылымдық дербестігі бар тұлғалардан құралады. Бұл тұлғалар өзін құрайтын ішкі бөлшектерден тұрады. Олар синтаксистік қатынастар пен байланыстар арқылы бірігеді. Бұл тұлғаларды сөйлем мүшелері деп атаймыз.

Дәстүрлі грамматикада осы сөйлем мүшелерін тұрлаулы, тұрлаусыз деп бөлу ХХ ғасырдың басынан-ақ ғалым Ахмет Байтұрсынұлы қалдырған еңбектерінен бастап қалыптасқан болатын. Ғалым «Тіл тағылымы» деген еңбегінде тұрлаулы мүшенің екеу екенін көрсетіп, оларды 1) бас мүше 2) баяншы мүше деп атағаны мәлім [5].

Бұған қоса, жеңіл болу үшін бас мүшені – бастауыш деп атаса, баяншы мүшені –баяндауыш деп атады. Осылайша, Ахмет Байтұрсынұлы көрсеткен терминді қазақ тіл білімінің көрнекті филолог ғалымдары әрі қарай жалғастырып, бүгінгі күнге дейін қазақ оқушылары да осылай атайды. Ал тұрлаусыз мүшелерге сол кезде қандай атау берілсе, қазір де солай аталып жүр – анықтауыш, толықтауыш, пысықтауыш.

Сөйлем мүшелері өзі жасалған сөздің құрамына қарай дара сөйлем мүшесі, күрделі сөйлем мүшесі және үйірлі сөйлем мүшесі болып бөлінеді.

Әдебиеттер тізімі

- 1 История лингвистических учений. Лингвистическая энциклопедия. – М., 1999 – Б.41-58.
- 2 Қазақ тілі. Энциклопедия – Алматы, 1998 – Б. 65.
- 3 Серғалиев М. Синтаксистік зерттеулер: Монография. Мақалалар. – Алматы, 2004 – Б. 41.
- 4 Қазақ грамматикасы // Фонетика, сөзжасам, морфология, синтаксис. – Астана: Полиграфия, 2002. – Б. 47.
- 5 Байтұрсынов А. Тіл тағылымы. – Алматы: «Ана тілі», 1992. – Б. 265.

Материал редакцияға түсті: 12.03.2019

ЕСЕНГАЗИНА, Б.Б.

ЛИЧНОСТЬ ПРЕДЛОЖЕНИЯ В СИНТАКСИСЕ И ЕГО ОСОБЕННОСТИ

Синтаксис современного казахского языка имеет различные новые аспекты, концепты и парадигмы. Основные понятия: структура предложения в языке, его семантика, особенности расчленения предложения, особенности деятельности членов предложения, содержательные конструкции предложения, парадигма предложения, деривационные процессы – изменения, происходящие в современном синтаксисе. В статье рассматриваются особенности предложения в синтаксисе, сходство и различие высказываний казахских ученых по данному вопросу.

Ключевые слова: синтаксис, личность предложения, сказуемое, коммуникация, интеграция.

ESENGAZINA, B.B.

THE IDENTITY OF THE SENTENCES IN THE SYNTAX AND ITS FEATURES

The syntax of the modern Kazakh language has various new aspects, concepts and paradigms. Basic concepts: the structure of the sentence in the language, its semantics, especially the dismemberment of the sentence, especially the activities of the members of the sentence, meaningful sentence structure, sentence paradigm, derivational processes – changes in modern syntax. The article deals with the features of the sentence in the syntax, the similarity and difference of statements of Kazakh scientists on this issue.

Key words: syntax, the identity of the sentences, the predicate, communication, integration.

УДК 81.25

Koval, O.V.

*master in humanitarian sciences,
senior lecturer at the department
of russian language and literature,
KSPU named after U. Sultangazin,
Kostanay, Kazakhstan*

LINGUISTIC FEATURES OF COLLOQUIAL SPEECH**Abstract**

The article is devoted to the place of colloquial speech in modern Russian. The purpose of the article is to consider the characteristics of conversational speech. The author of the article studies the concepts of colloquial speech that exist in modern linguistics. This article attempts to identify the extralinguistic and linguistic signs of colloquial speech. Particular attention is drawn to the features of colloquial speech: phonetic, lexical, morphological, syntactic. The author comes to the conclusion that, unlike book speech, colloquialism does not have a strict codification, it has a number of language features and norms.

Key words: language, communication, speech, norm, sign, style.

1 Introduction

The Russian language is historically established linguistic community and combines the entire set of language means of the Russian people. The highest form of the national Russian